

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Pedagogiky a psychologie

Studijní program: Vychovatelství

Studijní obor: Pedagogika volného času

**PSYCHOSOCIÁLNÍ KVALITA VOLNOČASOVÝCH AKTIVIT
DĚTÍ NEZAMĚSTNANÝCH RODIČŮ**

**PSYCHO-SOCIAL QUALITY OF LEISURE FOR CHILDREN
LIVING WITH UNEMPLOYED PARENTS**

Bakalářská práce: 11-FP-KPP- 43

Autor:

Eva Tvrzníková

Podpis:

Tvrzníková

Vedoucí práce: PhDr. Vladimír Píša

Konzultant: Bc. Eva Tvrzníková

Počet

stran	gráfů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
47	12	4	4	15	2+1 CD

V Liberci dne: 14.04.2011

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra pedagogiky a psychologie

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(pro bakalářský studijní program)

pro (kandidát): Eva Tvrzníková
adresa: Na Žižkově 139, Český Dub IV., 463 43
studijní obor (kombinace): Pedagogika volného času
Název BP: Psychosociální kvalita volnočasových aktivit dětí
nezaměstnaných rodičů
Název BP v angličtině: Psycho-social quality of leisure for children living with
unemployed parents
Vedoucí práce: PhDr. Vladimír Píša
Konzultant: Bc. Eva Tvrzníková
Termín odevzdání: květen 2010

Poznámka: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 9.4.2009

děkan

vedoucí katedry

Převzal (kandidát): EVA TVRZNÍKOVÁ

Datum: 22.6.2009

Podpis: Tvrzníková

Název BP:	PSYCHOSOCIÁLNÍ KVALITA VOLNOČASOVÝCH AKTIVIT DĚTÍ NEZAMĚSTNANÝCH RODIČŮ
Vedoucí práce:	PhDr. Vladimír Píša
Cíl:	Zjistit kvalitu volnočasových aktivit dětí nezaměstnaných rodičů pobírajících příspěvek na živobytí. Ovlivňuje aktuální sociální postavení rodiny způsob trávení volného času dětí?
Požadavky:	Provést rešerši dostupné literatury a základních legislativních předpisů v oblasti sociální péče o nezaměstnané a jejich rodiny. Analyzovat systém péče a sociální politiky na příkladu konkrétního regionu. Navrhnout opatření z oblasti pedagogiky volného času, která by pomohla rodinám a dětem.
Metody:	Studium dokumentace, legislativních předpisů. Kvalitativní pedagogický výzkum u dětí, případně zpracování několika kazuistik. Řízené rozhovory s dětmi, jejich rodiči a experty a odborníky.
Literatura:	GARDINOVÁ, Nanon. Krátké hry pro dlouhé chvíle. 1.vydání. Praha: Portál, 1996. ISBN – 80 – 7178 – 104 – 5. KOVAŘÍK, Jiří a kol. Náhradní rodinná péče v praxi. 1. vydání. Praha: Portál, 2004. ISBN – 80 – 7178 – 957 – 7. KREBS, Vojtěch a kol. Sociální politika. 3. přeprac. vydání. Praha: Aspi, 2005. ISBN – 80 – 7357 – 050 – 5. MATĚJČEK, Zdeněk. O rodině vlastní nevládní a náhradní: Rádci pro rodiče a vychovatele. 1. vydání. Praha: Portál, 1994. 98 s. ISBN – 80 – 85282 – 83 – 6. MATOUŠEK, Oldřich. Slovník sociální práce. 1.vydání. Praha: Portál, 2003. ISBN – 80 – 7178 – 549– 0. MAREŠ, Petr. Sociologie nerovnosti a chudoby. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999. ISBN – 80 – 85850 – 61 – 3. MAREŠ, Petr. Nezaměstnanost jako sociální problém. 1. vydání. Praha: Slon, 1994. ISBN – 80 – 901424 – 9 – 4. MOTEJL, Otakar a kol. Rodina a dítě (Sborník stanovisek veřejného ochránce) ISBN – nemá. ŠPAČKOVÁ, Renata. 111 námětů pro tvořivou hru dětí. 1. vydání. Praha: Portál, 1998. ISBN – 80 – 7178 – 222 – X. Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti ve znění pozdějších předpisů Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu ve znění pozdějších předpisů Zákon č. 111/2006 Sb., o hmotné nouzi ve znění pozdějších předpisů

Čestné prohlášení

Název práce: Psychosociální kvalita volnočasových aktivit dětí
nezaměstnaných rodičů

Jméno a příjmení autora: Eva Tvrzníková
Osobní číslo: P07001073

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 14.04. 2011

Eva Tvrzníková

Poděkování

Poděkování patří především **PhDr. Vladimírovi Píšovi** za odborné vedení, konzultace a cenné rady, které mi poskytl při zpracování tématu bakalářské práce.

Děkuji také své konzultantce **Bc. Evě Tvrzníkové** za přístup k informacím pro zpracování bakalářské práce.

Název bakalářské práce:

**PSYCHOSOCIÁLNÍ KVALITA VOLNOČASOVÝCH AKTIVIT DĚTÍ
NEZAMĚSTNANÝCH RODIČŮ**

Název bakalářské práce:

**PSYCHO-SOCIAL QUALITY OF LEISURE FOR CHILDREN LIVING WITH
UNEMPLOYED PARENTS**

Jméno příjmení studenta: Eva Tvrzníková

Akademický rok: 2010/2011

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Vladimír Píša

Resumé:

Bakalářská práce se zabývá „Psychosociální kvalitou volnočasových aktivit dětí nezaměstnaných rodičů“. Data byla zjišťována v období roku 2011. Cílem bylo ověřit kvalitu volnočasových aktivit dětí nezaměstnaných rodičů pobírajících příspěvek na živobytí. Ovlivňuje aktuální sociální postavení rodiny způsob trávení volného času?

Práci tvoří dvě oblasti nejprve část teoretická, která byla zpracována pomocí zdrojů z odborné literatury. A druhá část, praktická.

První část popisuje rodinu a její úlohu ve výchově dítěte, pracovní a ekonomické pohledy na rodinu. Volnočasové aktivity, jejich dostupnost, cenové relace, kvalita a zájem dětí. Závěr teoretické části popisuje konkrétní volnočasové aktivity přímo v lokalitě obce Český Dub a okolí.

Druhou částí bakalářské práce je část praktická, kde byla pomocí dotazníkové metody u 42 respondentů ověřována kvalita volnočasových aktivit dětí nezaměstnaných rodičů.

Z výsledků zjištěných z této bakalářské práce je možné potvrdit skutečnost, že kvalita volnočasových aktivit dětí u nezaměstnaných rodičů není omezena. Děti si mohou vybrat z pestré nabídky volnočasových aktivit v Českém Dubu a okolí.

Klíčová slova:

Volnočasová aktivita, kvalita, děti nezaměstnaných rodičů, sportovní, výtvarná a hudební aktivita, hmotná nouze, nezaměstnanost, aktivita organizovaná, finanční situace rodiny.

Summary:

Bachelor's thesis deals with „Psychosocial quality of leisure for children of unemployed parents.“ Data were collected in a period of year 2011. The aim was verifying quality of leisure activities for children of unemployed parents, who are receiving benefits for living. Does actual social position of family affects a way of spending free time?

The work consists of two parts. Theoretical part, which was made from different sources in professional literature. And second part, Practical.

First part describes a family and its task in children education, work and economical views on family. Leisure activities, their availability, price ranges, quality and interest of children. In the end of theoretical part are described specific leisure activities right in locality of city Český Dub and neighborhood.

Second part of bachelor's thesis is practical, where quality of leisure activities for children of unemployed parents is verified, with assistance of questionnaire method in sample of 42 respondents.

From the results of this bachelor's thesis, it can be considered, that quality of leisure activities for children of unemployed parents isn't limited. Children can choose from diverse selection of leisure activities in Český Dub and neighborhood.

Keywords:

Leisure activity, quality, children of unemployed parents, sport, art, music activity, material need, unemployment, organized activity, financial situation of family.

OBSAH

1 ÚVOD	6
2 TEORETICKÁ ČÁST.....	7
2. 1 Rodina	7
2. 2 Pracovní a ekonomické problémy rodiny	9
2. 2. 1 Krize rodiny	9
2.2. 2 Nezaměstnanost	9
2.2. 3 Ekonomické hledisko nezaměstnanosti.....	10
2.2. 4 Sociální problémy rodiny	11
2.2.4. 1 Napětí v rodině	11
2.2.4. 2 Faktory působící na rodinu	12
2.2. 5 Finanční zajištění sociální rodiny.....	12
2.2.5. 1 Životní minimum	14
2.2.5. 2 Existenční minimum	14
2.2.5. 3 Příspěvek na živobytí	15
2.2.5. 4. Doplatek na bydlení.....	15
2.2.5. 5 Mimořádná okamžitá pomoc	16
2. 3 Volný čas.....	18
2. 3. 1 Vztah k volnému času.....	20
2.3. 2 Možnosti volnočasových aktivit v Českém Dubu.....	20
3 PRAKTICKÉ ZPRACOVÁNÍ PROBLÉMU.....	22
3. 1 Cíl praktické části.....	22
3. 2 Stanovení předpokladů.....	22
3. 3 Předvýzkum	23
3. 4 Výzkum - dotazník	23
3. 5 Popis dotazníku	24
3. 6 Konkrétní popis dotazníku	25
3. 7 Výsledky výzkumu	26
4 SHRUTÍ VÝSLEDKŮ PRAKTICKÉ ČÁSTI.....	42
4.1 Zajímavá zjištění z dotazníkové metody.....	42
4.2 Potvrzení či vyvrácení předpokladů.....	43
5 NÁVRHOVÁ DOPORUČENÍ.....	53
6 ZÁVĚR	54
7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	55
8 SEZNAM PŘÍLOH.....	56

1 ÚVOD

Téma bakalářské práce je „Psychosociální kvalita volnočasových aktivit dětí nezaměstnaných rodičů“, pobírajících příspěvek na živobytí. Zaujal mě způsob trávení volného času dětí z rodin pobírajících příspěvek na živobytí. Během studia oboru Pedagogiky volného času na Technické univerzitě Liberci, především při vykonávání praxe u dětí, jsem pozorovala různé přístupy rodin k volnočasovým aktivitám dětí. Většinu své praxe jsem trávila na dětských táborech, v družině a víkendových akcích pro děti základní školy. Díky těmto zkušenostem jsem měla možnost sledovat děti z různých sociálních skupin, především se však jednalo o děti z dobře finančně zajištěných rodin, které se zúčastňují těchto akcí. Proto jsem se rozhodla zkoumat kvalitu a rozsah volnočasových aktivit dětí nezaměstnaných rodičů, pobírajících příspěvek na živobytí. Jedná se o rodiny, které nejsou schopny zajistit si své základní životní potřeby vlastním přičiněním (dlouhodobá nezaměstnanost, chybějící vzdělání, závislost na psychotropních látkách, dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav).

Díky své konzultantce jsem měla možnost sledovat kvalitu volnočasových aktivit v rodinách, pobírajících příspěvek na živobytí, a zjistit zájem o volnočasové aktivity jak se strany rodičů, tak dětí.

Praxe ukazuje, že děti z těchto rodin mnohdy nemají základní pomůcky pro potřeby školní výuky, natož pro volnočasové aktivity. Rodiče ve většině případů investují finanční prostředky do svých osobních potřeb, než aby nakoupili dětem potřebné školní i mimoškolní vybavení. Rodiče mnohdy nemají pocit, že volnočasové aktivity jsou důležité, proto ani nemají potřebu zajistit dětem návštěvu mimoškolních aktivit.

Teoretická východiska práce jsem se pokusila ověřit výzkumem v rodinách v konkrétní lokalitě. Pro výzkum si zvolila dotazníkovou metodu. Dotazník byl určen rodičům a dětem ze sociálně slabších rodin. Zabývá se kvalitou, druhy, dostupností, možností volnočasových aktivit v Českém Dubu a okolí. V závěru navrhuji doporučení pro zlepšení daného stavu.

2 TEORETICKÁ ČÁST

Úvod teoretické části práce je věnován rodině a její úloze ve výchově dítěte, pracovní a ekonomické stránky rodiny. V dalších kapitolách jsou uvedeny jednotlivé formy volnočasových aktivit a jejich dostupnost, cenová relace, kvalita, zájem dětí. Závěr teoretické části popisuje konkrétní volnočasové aktivity přímo v lokalitě obce Český Dub a okolí.

2.1 Rodina

Ve studiích rodin chápeme diagnózu rodiny jako charakteristiku rodinných rolí, vztahů, komunikace, očekávání, konfliktů a způsobů řešení prezentovaných problémů. Diagnóza, kterou upřednostňujeme a ze které vycházíme při práci s rodinou, by měla obsahovat následující.¹

- Současné potíže – proč se rodina dostává do péče odborníků. Rodina nejčastěji uvádí příčinu problémů nestraně dětí - poruchy chování, problémy ve škole či se sociálním začleněním do vhodné skupiny vrstevníků atd.
- Role a fungování rodičů – zkoumáme jak partnerský vztah, tak výkon rodičovské role (sexualita, schopnost komunikace citů, rozhodování, zajišťování kázně, základní vzorce rodinné interakce, ekonomická stránka a sociální vazby rodiny.
- Rodinné vztahy – jejich dynamika, spojení rozkoly, případně role obětího beránka.
- Proces komunikace – jasnost, přímost a adresnost sdělení, otevřenost a snadnost komunikace. Eventuální poruchy.
- Řešení konfliktů a problémů – tolerance, stupeň solidarity v rodině, když je vystavena konfliktu, vyhýbání se problémům.²

¹ SOBOTKOVÁ, Irena: *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2001. s. 41.

² SOBOTKOVÁ, Irena: *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2001. s. 41.

Rodina je od dávných dob považována za nejpřirozenější a nejzákladnější instituci státu, která se významným způsobem podílí na výchově nové generace. Rodinou bývá označována skupina lidí, která je vzájemně spojena pokrevními pouty. V poslední době se zejména ve Spojených státech a některých zemích Evropské unie začíná považovat za rodinu také skupina lidí se vzájemnou náklonností.

Nukleární rodinou se rozumí rodina dvougenerační, zatímco za rozšířenou je považována rodina, které zahrnuje více než dvě generace. Bylo zaznamenáno, že rodina některé své funkce předala státu, například vzdělávání, ekonomické zajišťování členů rodiny, výkon práva atd. Stala se tím na státu závislejší. Nadále však jejím nezaměnitelným a hlavním posláním zůstává výchova dětí a jejich emocionální podpora.

Rodinu může tvořit také soužití osob, které nemají své vzájemné svazky stvrzeny sňatkem. V rodinách mohou vyrůstat jak děti vlastní, tak nevlastní.

Jak uvádí Matějček: *„Má – li se dítě vyvíjet po duševní a charakterové stránce v osobnost zdravou a společnosti užitečnou, potřebuje vyrůstat v prostředí stálém a citově příznivém, vřelém, přijímajícím. A takovým životním prostředím by tedy především měla být rodina.“*³

Rozumíme tím tedy rodinu plně funkční, která beze zbytku plní všechny své důležité funkce pro zdravý a všestranný vývoj dítěte.

Ve své další knize „Dítě a rodina v psychologickém poradenství“ Zdeněk Matějček hovoří o *vzájemném uspokojování duševních potřeb dětí a jejich vychovatelů. O rodinném soužití můžeme tedy mluvit tam, kde dítě uspokojuje psychické potřeby rodičů, a rodiče uspokojují potřeby dítěte.*⁴

Tedy nejenom děti mají své potřeby, které zejména v útlém věku uspokojují v rodině, ale také dospělí – tedy rodiče, výchovou svých dětí naplňují svůj život a poslání na tomto světě.

³ MATĚJČEK, Zdeněk: *O rodině vlastní nevlastní a náhradní: Rádci pro rodiče a vychovatele*. Praha: Portál, 1994. s. 16.

⁴ MATĚJČEK, Zdeněk: *Dítě a rodina v psychologickém poradenství* 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. s. 29.

2. 2 Pracovní a ekonomické problémy rodiny

2. 2. 1 Krize rodiny

Krizi rodiny může způsobit i faktor – nezaměstnanosti.

Jedinec ztrácí nezaměstnaností :	Peníze
	Seberealizace
	Aktivitu
	Sociální kontakt
	Samostatnost a nezávislost

Toto všechno se odráží na chodu celé rodiny. Mění se zvyklosti v rodině. Dochází ke konfliktům, především rozbíjení vztahů mezi jednotlivými členy rodiny.⁵

Rodina ovšem není nezaměstnaností jen ohrožována, pro nezaměstnanou osobu se naopak může stát útočištěm. Podpora, které se nezaměstnaným dostává ze strany jejich vlastní rodiny

i širší rodiny ve smyslu sociální sítě příbuzenstva, sehrává většinou pozitivní roli. Silná podpora bývá poskytována zejména ze strany rodiny ženy (zvláště v osobě její matky), a to nejen ve smyslu podpory finanční, ale i v každodenních krizích, ve styku s úřady, v péči o děti ap.⁶

2.2. 2 Nezaměstnanost

Přesně definovat pojem nezaměstnanosti je dosti složité. Definice nezaměstnanosti je založena na tom, že osoba schopná práce je z možnosti pracovat v placeném zaměstnání vyřazena, se svým vyřazením se však nespokojuje a hledá si nové placené zaměstnání, byť jen na částečný úvazek. Zjednodušeně se dá říct, že nezaměstnaným je ten, kdo není zaměstnaný, ale aktivně práci hledá, nebo čeká, až se bude moci vrátit do práce.⁷

⁵ VÁGNEROVÁ, Marie: *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1999, s. 398.

⁶ MAREŠ, Petr: *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: Slon, 1994, s. 68.

⁷ MAREŠ, Petr: *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: Slon, 1994, s.16.

Podle Mezinárodního úřadu práce (ILO) v Ženevě je nezaměstnanost definována jako aproximace aktuálního počtu osob současně schopných práce, chtějících zaměstnání a jsoucích přes tuto snahu v daný okamžik bez zaměstnání.⁸

2.2. 3 Ekonomické hledisko nezaměstnanosti

*„Dlouhodobá a opakovaná nezaměstnanost pro společnost představuje velkou ekonomickou zátěž, nezaměstnanému se vyplácejí dávky, stát za něj platí pojištění a státní rozpočet přichází o jeho daně z příjmu“.*⁹

*„Ekonomický důsledek nezaměstnanosti se projeví zmenšením možnosti výběru a omezením celkové spotřeby. Nezaměstnaný člověk pocítuje nejenom nedostatek osobně potřebných věcí, ale i ztrátu možnosti potvrdit konzumací svůj sociální status. Upadá na nižší úroveň, nemůže si dovolit to, co mají lidé z jeho sociální vrstvy. Jde obvykle o relativní strádání, protože nezaměstnaný člověk dostává podporu, avšak i to je pro mnohé stresující.“*¹⁰

*„Ekonomické důsledky jsou spojeny s tím, že ekonomika nevyrábí tolik produkce, kolik je schopna vyrábět. Dochází k mrhání společenské práce živé i neživé. Hrubý domácí produkt (dále jen HDP) je svou úrovní pod hodnotou potencionálního HDP. Propad HDP samozřejmě ovlivňuje nejen rozvojové možnosti ekonomiky, ale i možnosti sociálních transferů“.*¹¹

⁸ MAREŠ, Petr: *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: Slon, 1994, s. 16.

⁹ MATOUŠEK, Oldřich: *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003, s.125.

¹⁰ VÁGNEROVÁ, Marie: *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1999, s. 404.

¹¹ KREBS, Vojtěch a kol: *Sociální politika*. Praha: ASPI, a.s, 2005, s.290.

2.2. 4 Sociální problémy rodiny

2.2.4. 1 Napětí v rodině

Nezaměstnanost je problémem, který nepostihuje pouze jedince, ale i rodinu.

Vyvolává psychické i somatické potíže. Také sociální reakce, které působí na rodinu negativně. Jedinec ztrácí sociální kontakt, u nezaměstnaného se mění role v rodině. Jsou narušeny zvyklosti rodiny.

Nezaměstnanost jednoho z jejích členů je zátěžovou situací pro celou rodinu. Za určitých okolností může vést ke krizi a k následnému rozpadu rodiny. Ztráta profesní role jednoho člena rodiny se projeví:

- změnou ve vztazích mezi rodinnými příslušníky,
- ztrátou rolí (např. nezaměstnaný otec ztratí dominantní roli, kterou získává jiný, ekonomicky aktivní člen rodiny), a z toho vyplývající změnou statusu (zejména u mužů),
- narušením stereotypu rodinného života (např. rušivý vliv trvalé přítomnosti nezaměstnaného doma),
- narušením rodinných zvyků v oblasti spotřeby vlivem nedostatku finančních prostředků, nutnost redukce potřeb všech členů rodiny.

Solidarita rodiny může nezaměstnaného podpořit, může za těchto okolností fungovat jako zdroj jistoty, bezpečí a jako ekonomické zázemí. Přijmout takovou podporu je ovšem snadnější pro člověka v určité roli, např. pro matku, mladého člověka apod. Pro muže, od něhož se obecně očekává ekonomické zabezpečení rodiny, to tak snadné být nemusí. Komplexní podpora rodiny je velice žádoucí, avšak nelze přehlížet fakt, že i pro partnera nezaměstnaného je situace stresující a on sám může pociťovat úzkost, strach z budoucnosti i deprese, které v něm vyvolá tíživá situace.¹²

¹² VÁGNEROVÁ, Marie: *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 1999, s. 410.

2.2.4. 2 Faktory působící na rodinu

Tak jako může u jedince nezaměstnanost vyvolávat chronickou dezorganizaci jeho života, netečnost, nestabilitu rodiny, duševní deprese (v krajních případech sebevraždy), kriminální delikty, nadměrné pití alkoholu či užívání drog a další destruktivní individuální jednání, může ve společnosti vyvolávat analogické sociálně patologické procesy (krizi hodnot, úpadek úcty k autoritám, rozklad občanské společnosti, krizi rodiny a dalších sociálních institucí. alkoholismus, kriminalitu). V dostupných studiích se nepotvrzuje obecně sdílené mínění o souvislosti nezaměstnanosti a alkoholismu, to ovšem nepopírá existenci osob, které k alkoholismu dovedly obtíže spojené ze ztrátou zaměstnání, ani zvýšenou konzumaci alkoholu spojenou se ztrátou zaměstnání zejména u mladých osob.¹³

Rodič závislý na alkoholu může nepříznivě ovlivňovat psychický stav svého dítěte. Je zvýšené riziko, že děti v rodinách alkoholiků budou trpět nějakou formou deprivace.

Rodič závislý na alkoholu může nepříznivě ovlivňovat zdravotní stav svého dítěte. Rodič závislý na alkoholu nepříznivě ovlivňuje sociální, ekonomickou a kulturní situaci rodiny, která spoluurčuje sociální status dítěte. Alkoholik spotřebuje značné množství peněz, a proto rodina ekonomicky strádá. Alkoholik snižuje sociální prestiž rodiny, zejména na menším městě, kde nelze takový fakt utajit, kde nelze spoléhat na anonymitu. Dítě získává stigma svého rodiče-alkoholika.¹⁴

2.2. 5 Finanční zajištění sociální rodiny

Systém pomoci v hmotné nouzi upravuje zákon 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů a zákon o životním a existenčním minimu č. 110/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹³ MAREŠ, Petr: *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: Slon, 1994, s. 78.

¹⁴ VÁGNEROVÁ, Marie: *Psychopatologie pro pomáhající profese: Variabilita a patologie lidské psychiky 3*. vydání, Praha: Portál: 2002. s.295.

Systém hmotné nouze

- forma pomoci osobám s nedostatečnými příjmy, motivující tyto osoby k aktivní snaze zajistit si prostředky k uspokojení životních potřeb
- vychází z principu, že každá osoba, která pracuje, se musí mít lépe než ta, která nepracuje, popřípadě se práci vyhýbá
- pomáhá lidem řešit jejich složité životní situace, které jsou spojeny s nedostatečným zabezpečením základní obživy, bydlení či mimořádnými událostmi (např. povodně, živelné pohromy a další)¹⁵

¹⁵ <http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/129>, poslední aktualizace 17. 12. 2010

2.2.5. 1 Životní minimum

Je minimálně společensky uznávaná hranice peněžitých příjmů k zajištění výživy a ostatních základních potřeb.¹⁶

2.2.5. 2 Existenční minimum

Je minimální hranicí peněžitých příjmů, která se považuje za nezbytnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožnění přežití.

„Existenční minimum nelze použít u nezaopatřených dětí, u poživatele starobního důchodu, u osob plně invalidních a osob starších 65 let.“¹⁷

Částka existenčního minima činí měsíčně 2020 Kč.

Tabulka č.1 - částky životního minima v Kč za měsíc

1	pro jednotlivce	3 126
2	pro první osobu v domácnosti	2 880
3	pro druhou a další osobu v domácnosti	2 600
4	pro nezaopatřené dítě ve věku- do 6 let	1 600
5	od 6 až 15 let	1 960
6	zaopatřené od 15 až 26 let	2 250

Životní minimum je součtem všech částek životního minima jednotlivých členů domácnosti.

¹⁶ <http://www.mpsv.cz/cs/3213>, poslední aktualizace 26. 01. 2007

¹⁷ <http://www.mpsv.cz/cs/3213>, poslední aktualizace 26. 01. 2007

2.2.5. 3 Příspěvek na živobytí

Je základní dávkou pomoci v hmotné nouzi, která pomáhá osobě či rodině při nedostatečném příjmu.

Nárok vzniká osobě či rodině, pokud po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem této osoby či rodiny částky živobytí.

- částka živobytí je stanovena pro každou osobu individuálně, a to na základě hodnocení její snahy a možností
- pro stanovení živobytí rodiny se jednotlivé částky živobytí osob sčítají
- částka živobytí se odvíjí od částek životního a existenčního minima (životní minimum je rozdílné u jednotlivce, společně posuzovaných osob a nezaopatřených dětí – viz. tabulka, existenční minimum – 2 020 Kč)
- výše příspěvku na živobytí se stanovuje jako rozdíl mezi živobytím osoby či rodiny a jejich příjmem, od kterého se odečtou přiměřené náklady na bydlení. (Přiměřené náklady na bydlení jsou náklady na bydlení, maximálně však do výše 30 %, v Praze 35 %, příjmu osoby či rodiny)¹⁸

2.2.5. 4. Doplatek na bydlení

Je určen pro pokrytí nákladů na přiměřené bydlení v případě, kdy vlastní příjem osoby či rodiny na úhradu nestačí vč. příspěvku na bydlení.

- dávka je poskytována nájemci nebo vlastníku bytu, který má nárok na příspěvek na živobytí a na příspěvek na bydlení
- dávku je možné poskytnout i ve výjimečných případech, kdy žadatel nemá nárok na příspěvek na živobytí, případně i žadatel, který nemá nárok na příspěvek na bydlení, protože využívá jinou než nájemní formu bydlení

¹⁸ <http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/130>, poslední aktualizace 17. 12. 2010

Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za dodávky energií) zůstala osobě či rodině částka živobytí.¹⁹

2.2.5. 5 Mimořádná okamžitá pomoc

Je určena pro osoby, které se ocitnou ve vážných životních situacích, které je nutné bezodkladně řešit.

- v případě, kdy osoba nemá nárok na příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení a hrozí ji vážná újma na zdraví, lze dávku poskytnout do výše existenčního minima, tj. 2 020 Kč,
a v případě nezaopatřeného dítěte do výše jeho životního minima (viz. tabulka)
- v případě mimořádné události (např. živelná či větrná pohroma, ekologická havárie, požár) lze dávku poskytnout až do výše 15násobku částky životního minima jednotlivce,
tj. do 46 890 Kč
- při nedostatku finančních prostředků k úhradě jednorázového výdaje (např. poplatek za vystavení kopie osobních dokladů, ztráta peněžních prostředků apod.) se dávka poskytuje až do výše tohoto výdaje
- při nedostatku finančních prostředků k nákupu či opravě předmětů dlouhodobé potřeby
a také k úhradě nákladů spojených se vzděláním, zájmovou činností nezaopatřeného dítěte lze poskytnout dávku na tyto výdaje až do výše 10násobku částky životního minima jednotlivce, tj. do výše 31 260 Kč
- při ohrožení sociálním vyloučením (např. osoby po návratu z výkonu trestu, z dětského domova a z pěstounské péče po dosažení zletilosti nebo po ukončení léčby chorobných závislostí) může být dávka poskytnuta do výše 1 000 Kč a může být poskytnuta opakovaně, max. však do 4násobku částky životního minima jednotlivce (tj. max. 12 504 Kč), tuto dávku poskytuje obecní úřad s rozšířenou působností.²⁰

¹⁹ <http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/131>, poslední aktualizace 17. 12. 2010

²⁰ <http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/132>, poslední aktualizace 17. 12. 2010

Další příjmy sociálně slabých rodin tvoří dávky

Státní sociální podpory upravuje zákon č. 117/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

- Přídavek na dítě
- Příspěvek na bydlení
- Rodičovský příspěvek
- Pěstounské dávky
- Porodné
- Pohřebné

2. 3 Volný čas

Volný čas je dnes významnou oblastí života a výchovy, časem očekávání i rizik. Mimořádný význam má pro děti a mládež za přispění generací dospělých.

„Komplexnost problematiky volného času vyžaduje, abychom brali v úvahu souvislosti a vazby, v níž se výchovné působení uskutečňuje, zejména:

- 1. Společenské podmínky umožňující vznik a rozvoj volného času i jeho výchovné hodnocení*
- 2. Přístupy jednotlivých dětí a mladých lidí, jejich skupin a celé generace, jimiž reagují na možnosti a podněty, avšak také čelí překážkám ztěžujícím vstup do této oblasti*
- 3. různost sociálních – zejména výchovných prostředí, v nichž děti a mládež uskutečňují svůj volný čas (od rodiny po stát občanskou společnost v národních i mezinárodním rozměru)“.*²¹

Volnočasová aktivita je určena dobrovolným a profesionálním pracovníkům působícím přímo mezi dětmi a malými lidmi, rodiči i ostatním zájemcům o tuto oblast. Práce by se měla stát podnětem k tomu, aby poznatky v ní obsažené konfrontovali s vlastními zkušenostmi a inspirovali se také k činnosti ve prospěch dnešních dětí, mladých lidí, celé společnosti.

Život a výchova dnešních dětí, dospívající mládeže a mladých dospělých probíhá v různých prostředích: většinou nejprve u rodičů a později, po založení vlastní rodiny, také s partnerem a dětmi; ve škole, v přípravě na profesi a později ve světě práce; ve volném čase a jeho zájmových či společensky prospěšných aktivitách; v prostředí ovlivňovaném médií; v obci a dalších veřejných prostředích až po celostátní a mezinárodní dimenzi. Volnočasové aktivity uskutečňované v těchto prostředích mají různý obsah a dosah, hodnotové zaměření a účinky a pomáhají utvářet jednotlivce, jejich skupiny, mladou generaci, celou společnost. Často se prolínají, protínají a navzájem podporují, někdy se však ve svém účinku míjejí nebo si navzájem překážejí. Ze všech těchto důvodů význam výchovného zhodnocování volného času trvale roste.

*„Volný čas a systém jeho aktivit a institucí je dynamickou a málo ustálenou, mimořádně nadějnou a současně rizikovou oblastí života současného člověka“*²².

²¹ HOFBAUER, Břetislav: *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004, s. 9-10.

Volný čas je čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývá z jeho sociálních rolí a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život. Přesněji je to čas, do kterého člověk vstupuje s očekáváním, účastní se na základě svobodného rozhodnutí a který mu přináší zážitky a uspokojení. Jeho hlavní funkce je odpočinek, zábava, rozvoj osobnosti.

Pojetí volného času a příslušná terminologie prošly od minulého století do současnosti vývojem, v němž se objevilo několik přístupů.

„Výchova ve volném čase

Sem patří veškeré působení v časovém prostoru, který neslouží realizaci základních biologických potřeb ani školních nebo pracovních povinností. Dobrovolnost účasti na volnočasové činnosti umožňuje do výchovného procesu včleňovat samy děti a mladé lidi jako jeho aktivního činitele a vytvářet tak nové možnosti a. specifické způsoby jejich formování.

Výchova prostřednictvím aktivit volného času

Směřuje jednak k utváření individuálních rysů účastníka činnosti, jednak k jeho působení mezi druhými lidmi (ve vrstevnické nebo zájmové skupině, podílem na veřejném životě, v dobrovolnické práci apod.). Východiskem i cílem aktivit je osvojovat si nové znalosti, dovednosti a kompetence "uvnitř" oblasti volného času (např. prostřednictvím rozvoje individuálního zájmu; oddechové a relaxační činnosti). Současně však volnočasové aktivity tuto oblast v mnohém překračují (např. přechodem od individuální zájmové orientace k volbě budoucího povolání, osvojováním zdravého způsobu života nebo hodnot demokratického občanství, veřejně prospěšnou činností).

Výchova k volnému času

Zahrnuje reflexi samotného volného času, cílevědomé odkrývání a využívání obsahů činností a různých způsobů jeho využívání. Výchovu k volnému času lze tak právem pokládat za klíč pro otevírání nových možností aktivit a rozvoje člověka, za motor, který celému úsilí dává potřebnou orientaci a dynamiku.

²² HOFBAUER, Břetislav: *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004, s. 11.

Posláním pedagogiky volného času je analyzovat dosavadní vývoj právě uvedených oblastí, vnášet do nich nové podněty a iniciativy a harmonizovat jejich řešení, děti a mladé lidi uschopňovat k tomu, aby se za pomoci dospělých (rodičů, vychovatelů, animátorů) a později i samostatně učili vhodné aktivity a realizační způsoby správně volit a zvládat tak, aby byly ve prospěch rozvoje jich samých, jejich sociálního okolí, společnosti, přírody.“²³

2. 3. 1 Vztah k volnému času

Na pojetí a praxi volného času dětí má kromě objektivních podmínek vliv také vztah účastníků k jeho aktivitám a institucím. Děti, mladí lidé a jejich vedoucí jsou společnou aktivitu motivováni. Děti a mladí lidé si účastí osvojují nový obsah aktivit a získávají nové zkušenosti.

„Subjektivní postoje účastníků volnočasových aktivit nelze zjednodušovat na časté vyjádření "nemám dost času" (tedy hlavně času volného). Zejména v minulém století se sice ve světovém, evropském měřítku i v jednotlivých zemích dosáhlo patrného pokroku - mladí lidé se volný čas naučili zvládat, cílevědomě a smysluplně využívat ve prospěch rozvoje sebe samých, svého blízkého prostředí i celé společnosti; o tom vypovídá třetí kapitola naší knihy. Přesto se však podmínky života některých z nich staly složitějšími a řešení problémů jejich volného času obtížnějším.“²⁴

2.3. 2 Možnosti volnočasových aktivit v Českém Dubu

Město Český Dub má cca 2800 obyvatel. Obec Český Dub je zřizovatelem základní školy, základní umělecké školy a mateřské školy.

Při škole pracuje taneční soubor Elév, pěvecký soubor Skřivánek, divadelní soubor Dubínek, počítačový kroužek, kurz keramiky, vaření. Škola organizuje lyžařský kurz,

²³ HOFBAUER, Břetislav: *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004, s. 18.

²⁴ HOFBAUER, Břetislav: *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004, s. 34.

turistický kurz, plavecký výcvik žáků. Dále organizuje školní výlety a školní akce související s výchovně vzdělávací činností školy.

Významnou akcí školy je taneční soutěž, kterou pořádá taneční soubor „ELÉV“ ve spolupráci s Městem Český Dub. Soutěží se v disciplínách, plesová choreografie, parketová taneční kompozice, diskoshow, show. Taneční soubor je pro děti ve věkových kategoriích (6-11 let, 12-15 let, 16 výše let). Do souboru je možné se přihlásit každé září, s tím že rodiče postupně uhrazují jednotlivé kostýmy pro tancování na jednotlivá vystoupení.

Dětský klub Dubísek vznikl asi před dvěma lety. Jedná se o seskupení maminek na mateřské dovolené. Aktivita spočívá v oblasti cvičení s dětmi, malování a rozvíjení všestrannosti dětí v předškolním věku. Šikovné maminky, které tyto aktivity pořádají, mají vždy účast okolo 25 dětí a 15 – 18 rodičů. Především se jedná o aktivity plné soutěží, vycházek v přírodě různě motivovaných pohádkovými bytostmi, ale i vlastnoručně vyráběných ozdob a dárků pro rodiče.

Základní umělecká škola v Českém Dubě nabízí kvalitní výuku hry na hudební nástroje (flétna, kytara, elektrické varhany, klavír apod.), výtvarný kroužek, pěvecký kroužek. Základní uměleckou školu mohou navštěvovat děti od 6 let.

Fotbalový klub Český Dub nabízí dětem od 3 let ve skupinách (přípravka, starší žáci, dorost, muži) hodnotné sportovní vyžití a prosperitu. Děti mají možnost pravidelných tréninků, víkendových zápasů, soustředění a navazování nových kontaktů a přátelství.

Kvalitní vyžití nabízí dětem Sbor dobrovolných hasičů v Českém Dubu. Děti jsou rozděleny podle věku do družstev od žáků, dorost až po muže a ženy.

TJ Sokol Český Dub.

3 PRAKTICKÉ ZPRACOVÁNÍ PROBLÉMU

3. 1 Cíl praktické části

Cílem praktické části bylo zjistit kvalitu volnočasových aktivit dětí nezaměstnaných rodičů pobírajících příspěvek na živobytí. Ovlivňuje aktuální sociální postavení rodiny způsob trávení volného času dětí?

3. 2 Stanovení předpokladů

Na základě cíle bakalářské práce ověřit kvalitu volnočasových aktivit dětí nezaměstnaných rodičů pobírajících příspěvek na živobytí. Ovlivňuje aktuální sociální postavení rodiny způsob trávení volného času dětí? Vytvořili jsme čtyři předpoklady, které jsme se snažili pomocí dotazníkové metody ověřit.

Předpoklad č. 1

Lze předpokládat, že volnočasové aktivity dětí ovlivňuje finanční situace v rodině.

(Viz otázky č. 4, 9)

Předpoklad č.2.

Lze předpokládat, že 2/3 rodičů nebudou ochotni zaplatit za volnočasové aktivity dětí.

(Viz otázky č. 7, 8)

Předpoklad.č 3

Lze předpokládat, žíděti upřednostňují sportovní aktivity.

(Viz otázka č. 1)

Předpoklad č. 4

Lze předpokládat, že děti upřednostňují organizované volnočasové aktivity.

(Viz otázka č. 10)

3. 3 Předvýzkum

Na začátku výzkumu jsme předali dotazník jako předvýzkum šesti rodinám, které přišly žádat o dávku v hmotné nouzi na odbor sociálních věcí.

Předvýzkum jsme prováděli pro zjištění pochopení otázek v dotazníku. Dotazník jsme předávali osobně. Z oslovení respondentů byl viděn zájem o spolupráci a o vyplnění dotazníků. Bylo jim nabídnuto, že dotazník mohou vyplnit v domácím prostředí, ale všech šest respondentů mělo zájem vyplnit dotazník ihned na místě na odboru sociálních věcí. S vyplněním dotazníků neměli žádný problém, otázkám plně rozuměli. Proto jsme se rozhodli provádět výzkumnou metodu dotazníkem.

3. 4 Výzkum - dotazník

K dotazníkové metodě jsme oslovili 42 respondentů (rodin). Jednalo se respondenty, kteří přicházejí na odbor sociálních věcí požádat o dávky v oblasti sociální péče nebo v rámci poradenské činnosti v sociální oblasti. Předávali jsme dotazníky v kanceláři odboru sociálních věcí, kde sociální pracovnice nám umožnila předávání dotazníků v jedné samostatné kanceláři odboru sociálních věcí.

Při oslovení o spolupráci při vyplňování dotazníků jsme měli pocit, že lidé zajímá toto téma volnočasových aktivit dětí, a že mají zájem nejen vyplňovat otázky v dotazníku, ale i někteří respondenti se rozpovídali. Bylo vidět v některých případech, že mají radost z toho, že někdo se zajímá o aktivity jejich dětí.

Část respondentů měla takový názor, že volnočasové aktivity jejich dětí jsou důležitou součástí denního programu dítěte. Myslí si, že se jedná i o prevenci sociálně patologických jevů. Byly také názory, že volnočasové aktivity pro jejich děti jsou zbytečné a nepotřebné. Dokonce jedna rodina měla názor, že pokud nejsou finanční prostředky, je především důležitý nákup potravin než volnočasové aktivity svých dětí. V jednom případě matka samoživitelka s pěti dětmi považovala volnočasové aktivity za nejdůležitější věc pro své děti. Bylo také zajímavé, že někteří rodiče ani netuší, co děti provádějí ve svém volném čase, tudíž je ani

nezajímá, jestli navštěvují nějaké volnočasové aktivity. V některých případech nemají zájem o volnočasové aktivity ani samy děti. Jedna respondentka zdůrazňovala, že její syn je dokonce ve hře na kytaru nadaný. Někteří respondenti rádi dotazník vyplnili, ale bez zájmu o komunikaci dotazník předali a odešli .

Názory respondentů pro mě byly velmi přínosné a zajímavé.

3. 5 Popis dotazníku

Dotazník byl použit jako výzkumná metoda pro zjištění volnočasových aktivit dětí nezaměstnaných rodičů. Vzhledem k tomu, že cílem bakalářské práce je ověřit kvalitu volnočasových aktivit dětí nezaměstnaných rodičů pobírajících příspěvek na živobytí, jestli ovlivňuje aktuální sociální postavení rodiny způsob trávení volného času dětí. Myslím si, že tato metoda mi přinese mnoho nezávislých informací, které jsou důležitou součástí pro bakalářskou práci.

. Z dotazníku je zřejmé zjištění různých skutečností, ať pozitivních, tak negativních. Dotazník byl předán 42 respondentům (rodinám). Dotazník má 12 otázek. Jedná se o otázky uzavřené, otevřené a volné. Dle předvýzkumu se jedná o otázky, které jsou lehce zodpověditelné a jednoduše pokládáné. Myslím si, že respondenti neměli s vyplňováním dotazníků žádný problém.

3. 6 Konkrétní popis dotazníku

Otázkou č.1 jsme chtěli zjistit počet osob v rodině. Zda se jedná o rodinu s jedním dítětem, s dvěma, třemi... nebo se jedná o mnohočetné rodiny.

Otázkou č. 2 jsme chtěli zjistit sociální postavení členů rodiny. Jestli se jedná o samoživitelku, rodiče v úplné rodině nebo o rodinu s nevlastním rodičem.

V otázce č. 3 nás zajímal stav rodinných příslušníků. Zda se jedná o osoby vdané/ženaté, rozvedené, svobodné nebo o vdovy/vdovce.

Účelem otázky č. 4 bylo zjistit ekonomickou situaci rodin. Jaké příjmy rodiny pobírají. Různé druhy důchodu, podpora v nezaměstnanosti, státní dávky (rodičovský příspěvek, rodinné přídatky a jiné..), výživné, dávky v hmotné nouzi, nebo jiné...

V otázce č. 5 jsme chtěli zjistit, zda respondenti znají pojem „volnočasová aktivita“. Tato otázka se pro nás zdá zásadní. Jisté je, že pod pojmem „volnočasová aktivita“ si lidé mohou představit cokoli. Je tedy zřejmé, že ačkoli odpověděli, že ví, co tento pojem znamená, nemusí výsledky odpovědí plně souhlasit s realitou.

Cílem navazující otázky č. 6 bylo zjistit, jaké aktivity mají děti nezaměstnaných rodičů. Z těchto odpovědí jsme se dozvěděli o rozmanitosti volnočasových aktivit, které děti navštěvují. Bylo zajímavé, že mezi nejvíce oblíbenými aktivitami byl sport. Není jisté, jestli respondenti mysleli přímo navštěvování organizované aktivity (např. fotbal), nebo kopání si míčem s kamarády v parku.

Otázka č. 7 vyjadřuje ochotu uhradit svým dětem volnočasové aktivity. Tato otázka byla uzavřená a jednoznačná. Z celkových odpovědí vyšlo jasně najevo, že rodiče ochotní jsou. Není známo, jestli dotazník vyplňovali pravdivě.

Otázka č. 8 navazuje na otázku č .7. Zde jsme chtěli zjistit, jakou částkou jsou rodiče ochotni přispívat na volnočasové aktivity svých dětí za půl roku.

Otázkou č. 9 jsme získávali informace o finanční situaci v rodině. Je potvrzeno od mé konzultantky (sociální pracovnice), že i když rodina dostane finanční příspěvek na uhrazení volnočasové aktivity svých dětí, není schopná zajistit jim plnění volnočasových aktivit. Z lenosti a ze zvyku čekají na to, co jim sociální pracovnice zařídí.

Otázka č. 10 vyjadřuje preferenci organizovanosti volnočasových aktivit dětí. Zda organizované, spíše organizované, spíše neorganizované, neorganizované.

Cílem otázky č. 11 bylo zjistit, jaké volnočasové aktivity děti upřednostňují. Podobně jako v otázce č. 6 je zřejmé, že děti upřednostňují sportovní aktivity.

Otázkou č. 12 jsme chtěli zjistit ochotu dojíždění za volnočasovými aktivitami do jiného města. Myslíme si, že některým respondentům nebylo jasné, že se jedná o dojíždění jakýmkoliv způsobem dopravy (auto, autobus, vlak...) Proto je možné, že někteří odpověděli, že by nebyli schopni dojíždět se svými dětmi za volnočasovými aktivitami jen proto, že nemají auto.

3. 7 Výsledky výzkumu

Respondenti v dotazníkové metodě

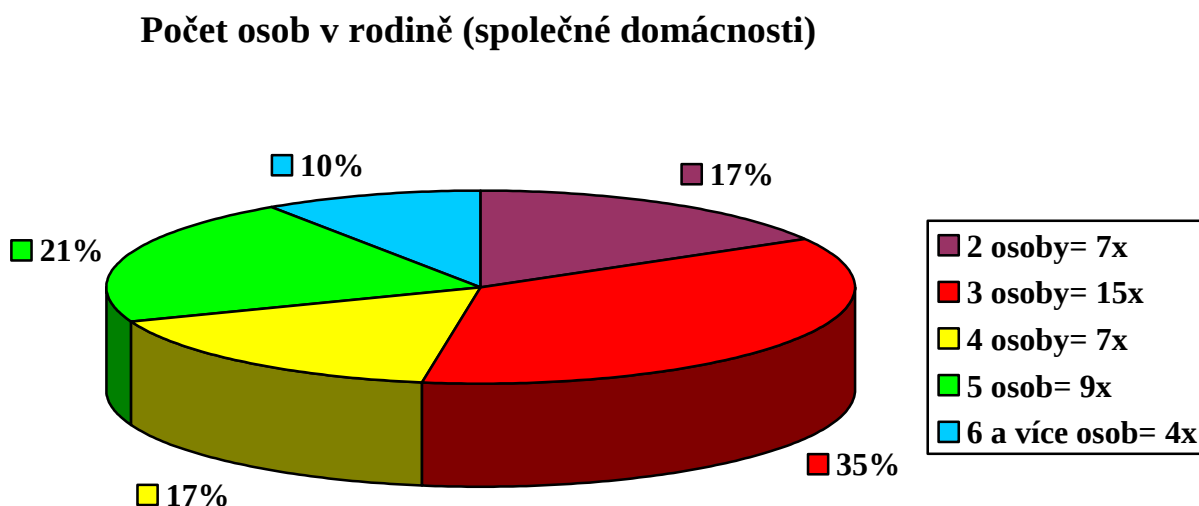
Výzkumu se zúčastnilo 100% respondentů. Lze tedy konstatovat, že pro získané informace volnočasových aktivit dětí budeme považovat 42 respondentů za 100%.

Otázka č. 1

Počet osob v rodině (společné domácnosti)

Otázkou č.1 jsme chtěli zjistit počet osob v rodině. Zda se jedná o rodinu s jedním dítětem, s dvěma, třemi... nebo se jedná o mnohočetné rodiny. Jedná se o otázku identifikačního charakteru.

Graf č. 1 počet osob v rodině (společné domácnosti)

7 respondentů označilo dvoučlennou domácnost.(17%), 15 respondentů označilo tříčlennou domácnost (35%), 7 respondentů označilo čtyřčlennou domácnost (17%). Pětičlennou domácnost označilo 9 respondentů (21%), 4 mají šest a více osob ve společné domácnosti (10%).

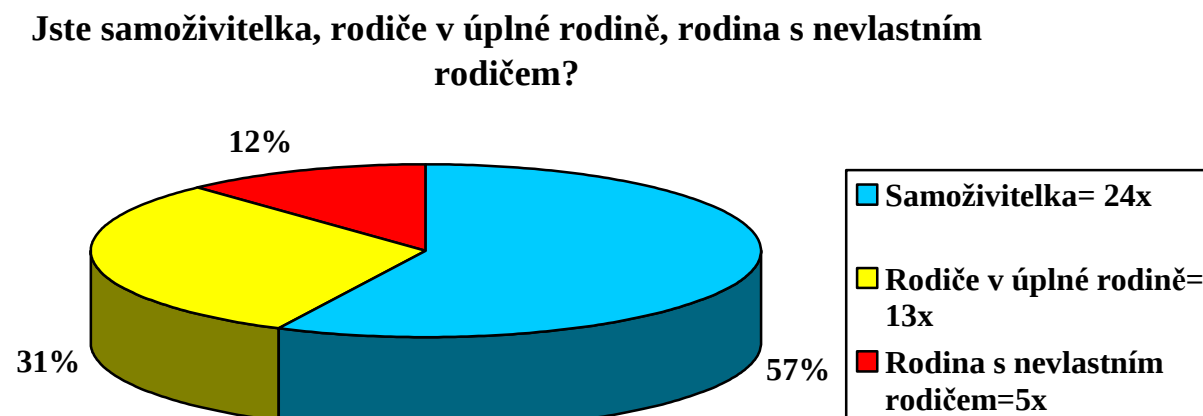
Z uvedeného grafu č. 2 vyplývá, že nejpočetnější jsou tříčlenné domácnosti, ale také mnohočetné rodiny.

Otázka č. 2

Jste samoživitelka, rodiče v úplné rodině, rodina s nevlastním rodičem?

Touto otázkou jsme chtěli zjistit sociální postavení členů rodiny. Zda se jedná o samoživitelku, rodiče v úplné rodině nebo o rodinu s nevlastním rodičem.

Graf č. 2 Jste samoživitelka, rodiče v úplné rodině, rodina s nevlastním rodičem

Z grafu č. 3 vyplývá, že se jedná o 24 samoživitelek (57%), rodiče v úplné rodině 13 (31%) a rodina s nevlastním rodičem 5 (12%).

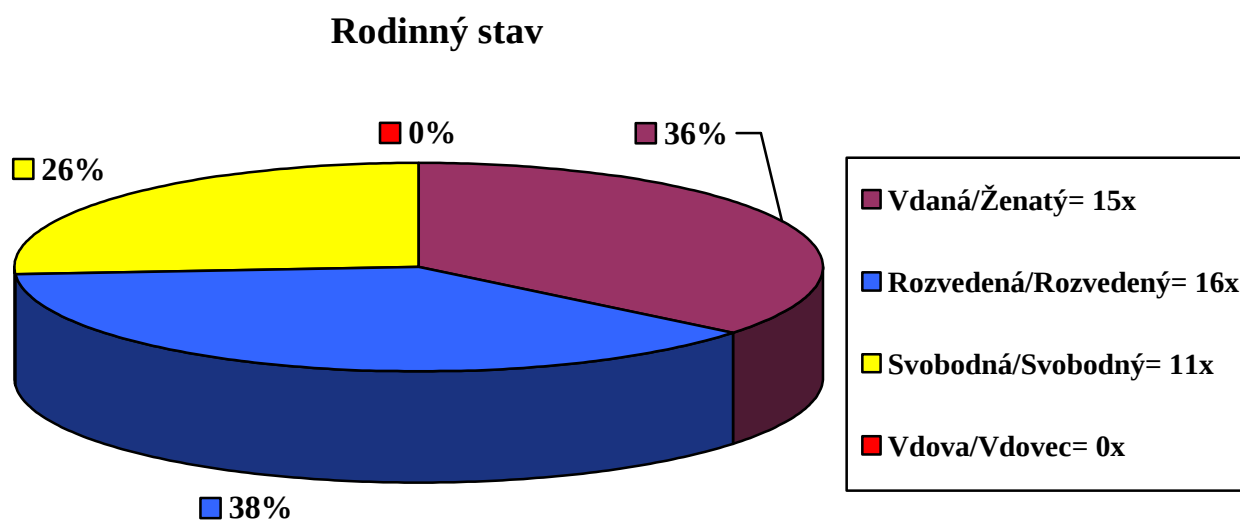
Je patrné, že největší procento 57% tvoří samoživitelky. Jejich situace může ovlivňovat kvalitu volnočasových aktivit jejich dětí.

Otázka č. 3

Jaký je Váš stav?

Otázka č. 3 je identifikační. Zda se jedná o osoby vdané/ženaté, rozvedené, svobodné nebo o vdovy/vdovce.

Graf č. 3 Jaký je Váš stav

Graf č. 3 ukazuje, že nejvyšší počet respondentů bylo rozvedených 16 (38%), 15 žije ve svazku manželském (36%), 11 (26%) svobodných a žádný z oslovených není vdova/vdovec.

Z výše uvedeného grafu je vidět, že respondenti mají různý rodinný stav. Je zajímavé, že největší procento je rozvedená/rozvedený, ale i svobodná/svobodný.

Otázka č. 4

Co tvoří Vaše příjmy?

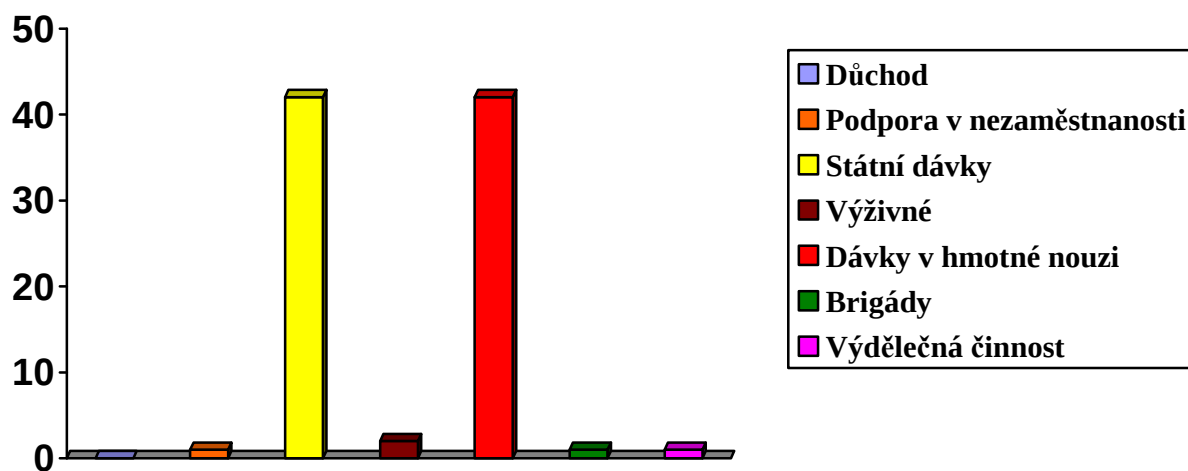
Účelem otázky č. 4 bylo zjistit ekonomickou situaci rodin. Jaké příjmy rodiny pobírají. Různé druhy důchodu, podpora v nezaměstnanosti, státní dávky (rodičovský příspěvek, rodinné přídatky a jiné..), výživné, dávky v hmotné nouzi, nebo jiné... V této otázce bylo možné odpovídat na více odpovědí. Proto celkový počet odpovědí v procentech není 100% z 42 oslovených.

Graf č. 4 Co tvoří Vaše příjmy

Tabulka č. 2

Důchod – sirotčí, invalidní, vdovský	0 resp.	0%
Podpora v nezaměstnanosti	1 resp.	0,89%
Státní dávky(rodičovský příspěvek, rodinné přídatky a jiné..)	42 resp.	37,38%
Výživné	2 resp.	1,78%
Dávky v hmotné nouzi	42 resp.	37,38%
Jiné – Brigády	1 resp.	0,89%
Jiné – Výdělečná činnost	1 resp.	0,89%

Příjmy tvoří

Z grafu č. 5 je zřejmé, že z nejvíce oslovených 42 pobírá dávky v hmotné nouzi, a také 42 respondentů současně pobírá státní dávky (rodičovský příspěvek, rodinné přídavky a jiné...). Dále příjmy tvoří 1 brigáda, 1 výdělečná činnost. 2 respondenti označili příjem výživné na děti. Podporu nezaměstnanosti pobírá 1 respondent. Tázaný příjem důchod (sirotčí, invalidní, vdovský...) nebyl označen žádný.

Otázka č. 5

Víte, co jsou volnočasové aktivity?

V otázce č. 5 jsme chtěli zjistit, zda respondenti znají pojem „volnočasová aktivita“.

Graf č. 5 Víte, co jsou volnočasové aktivity?

Rodiče se z 93% označují za informované, že pojem znají. Faktickou znalost, tj. zda rodiče pojem „volnočasová aktivita“ skutečně správně chápou, jsme ověřovali namátkově při dalších otázkách. V zásadě se faktická znalost pojmu potvrdila. Základní představu rodiče mají.

Otázka č. 6

Jaké volnočasové aktivity Vaše dítě/děti navštěvuje?

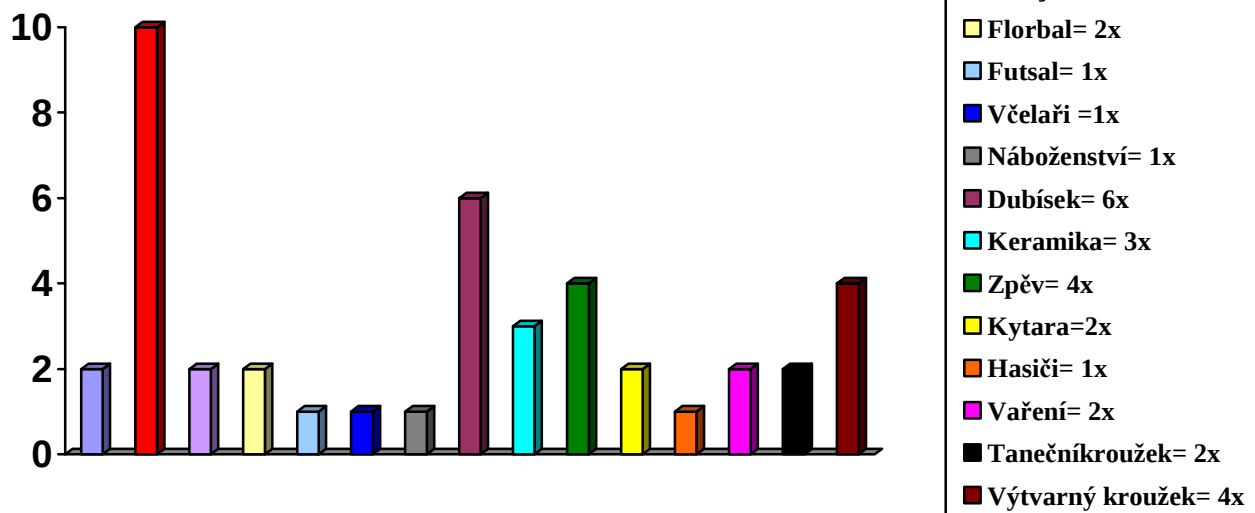
Cílem navazující otázky č.6 bylo zjistit, jaké aktivity mají děti nezaměstnaných rodičů. Sešlo se mnoho různých druhů volnočasových aktivit dětí.

Graf č. 6 Jaké volnočasové aktivity Vaše dítě/děti navštěvuje?

Tabulka č. 3

Počítačový kroužek	2 resp.	4,64%
Sport obecně	10 resp.	23,2%
Volejbal	2 resp.	4,64%
Florbal	2 resp.	4,64%
Futsal	1 resp.	2,32%
Včelaři	1 resp.	2,32%
Náboženství	1 resp.	2,32%
Dubísek	6 resp.	13,92%
Keramika	3 resp.	6,96%
Zpěv	4 resp.	9,28%
Kytara	2 resp.	4,64%
Hasiči	1 resp.	2,32%
Vaření	2 resp.	4,64%
Taneční kroužek	2 resp.	4,64%
Výtvarný kroužek	4 resp.	9,28%

Jaké volnočasové aktivity Vaše dítě/děti navštěvuje?

Z uvedeného grafu č. 6 je zřejmé, že děti se především věnují sportu, z odpovědí v dotazníku lze pouze usuzovat, že se jedná o sport. Dále děti z Českého Dubu a okolí navštěvují Dubísek – volnočasová aktivita všestranně zaměřená (sportovní, výtvarná a hudební aktivita) pro děti předškolního věku.

Mezi volnočasovými aktivitami je zajímavostí kroužek vaření a včelařství.

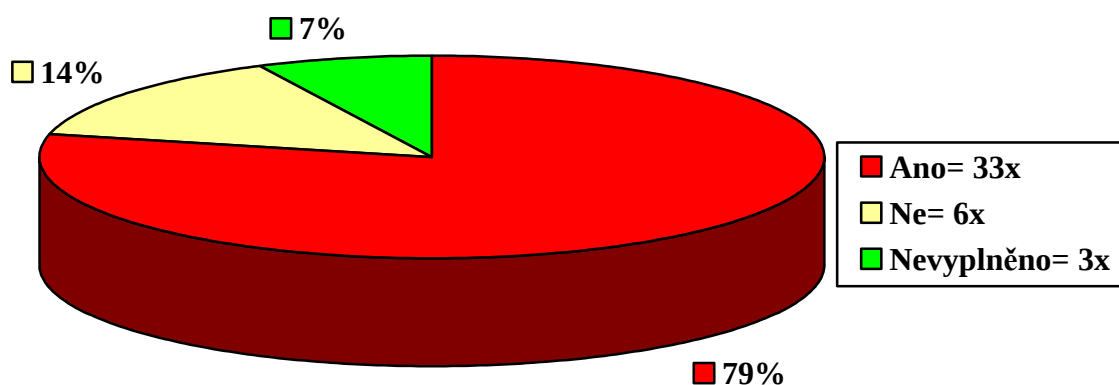
Otázka č. 7

Jste ochotni zaplatit za volnočasové aktivity svých dětí?

Otázka č. 7 vyjadřuje ochotu uhradit svým dětem volnočasové aktivity. Tato otázka byla uzavřená a jednoznačná.

Graf č. 8 Jste ochotni zaplatit za volnočasové aktivity svých dětí?

Jste ochotni zaplatit za volnočasové aktivity svých dětí?

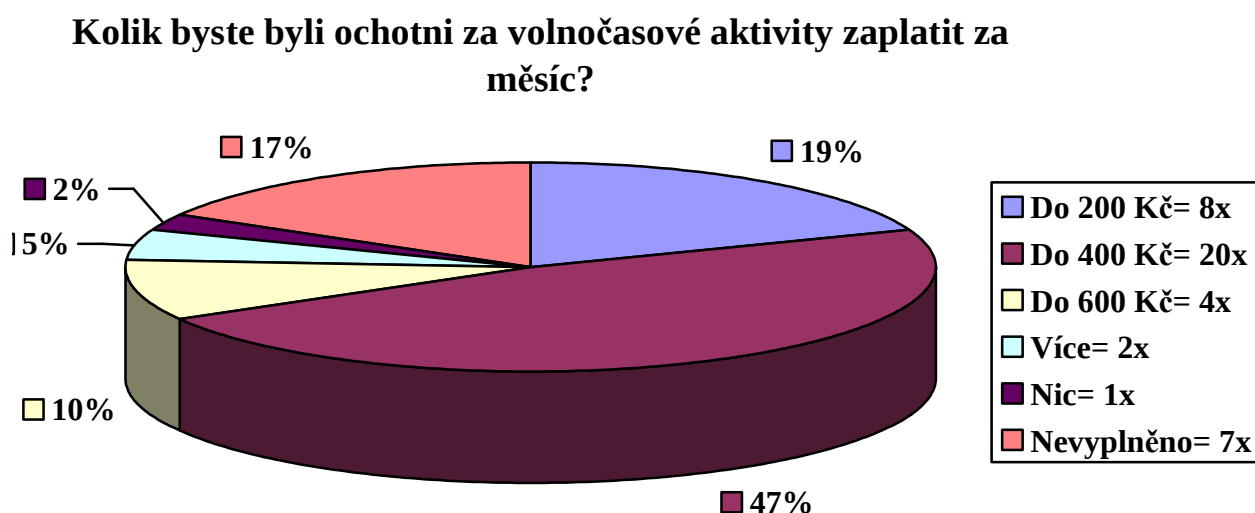
Ze uvedeného grafu č. 8 je vidět, že ochotu zaplatit má 33 (79%) respondentů, což je velmi dobré pro kvalitu volnočasových aktivit. Na druhou stranu 6 (14%) respondentů nemá zájem o úhradu volnočasových aktivit svých dětí. Otázka č. 7 zůstala také 3x (7%) nevyplněna. Z dotazníku není známo, proč se nechtěli k otázce vyjadřovat.

Otázka č. 8

Kolik byste byli ochotni za volnočasové aktivity zaplatit za měsíc?

Otázka č. 7 navazuje na otázku č. 8. Zde jsme chtěli zjistit, jakou částkou jsou rodiče ochotni přispívat na volnočasové aktivity svých dětí.

Graf č.8 Kolik byste byli ochotni za volnočasové aktivity zaplatit za měsíc?

Z grafu č. 9 vyplývá, že nejvíce 20 (47%) respondentů by poskytovalo na volnočasové aktivity svých dětí částku do 400 Kč. 8 (19%) z nich částku do 200 Kč. 4 (10%) respondenti by byli ochotni poskytovat částku do 600 Kč a 2 (5%) ještě více. Neplatit nic uvedl 1 (2%) respondent. 7 (17%) respondentů nevyplnilo tuto otázku.

Tento graf ukazuje především na celkovou finanční situaci v rodinách, která se odráží na četnosti volnočasových aktivit dětí.

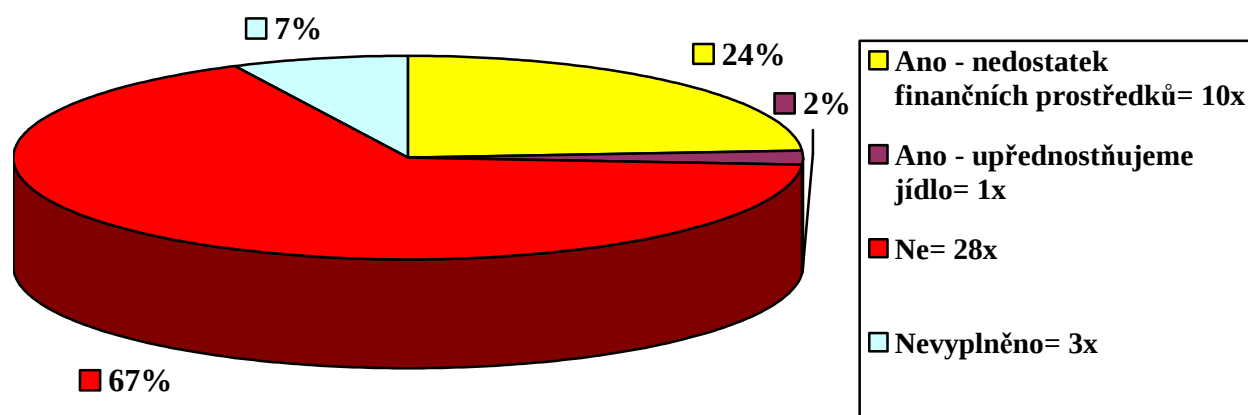
Otázka č. 9

Má Vaše současná finanční situace vliv na volnočasové aktivity?

Otázka č. 9 byla důležitá vzhledem k zjištění priorit rodičů ve vztahu k volnočasovým aktivitám svých dětí. V této otázce bylo dáváno jasně najevo nedostatek finančních prostředků v rodinách pobírajících dávky na živobytí. Bylo také zřejmé, že nezáleží jenom na finančním rozpočtu rodiny, ale také na citovém vztahu k dítěti.

Graf č. 9 Má Vaše současná finanční situace vliv na volnočasové aktivity?

Má Vaše současná finanční situace vliv na volnočasové aktivity?

Graf č. 10 ukazuje, že současná finanční situace u 28 (67%) respondentů podle jejich mínění nemá vliv na volnočasové aktivity. Tato skutečnost je velmi dobrým ukazatelem, že i přes nedostatek finančních prostředků rodin není ovlivněna dostupnost volnočasových aktivit dětí.

Avšak 10 (24%) respondentů uvedlo, že nedostatek finančních prostředků ovlivňuje dostupnost volnočasových aktivit. 1 (2%) respondent upřednostňuje před volnočasovými aktivitami jídlo. 3 (7%) respondenti tuto otázku nevyplnili vůbec.

Otázka č. 10

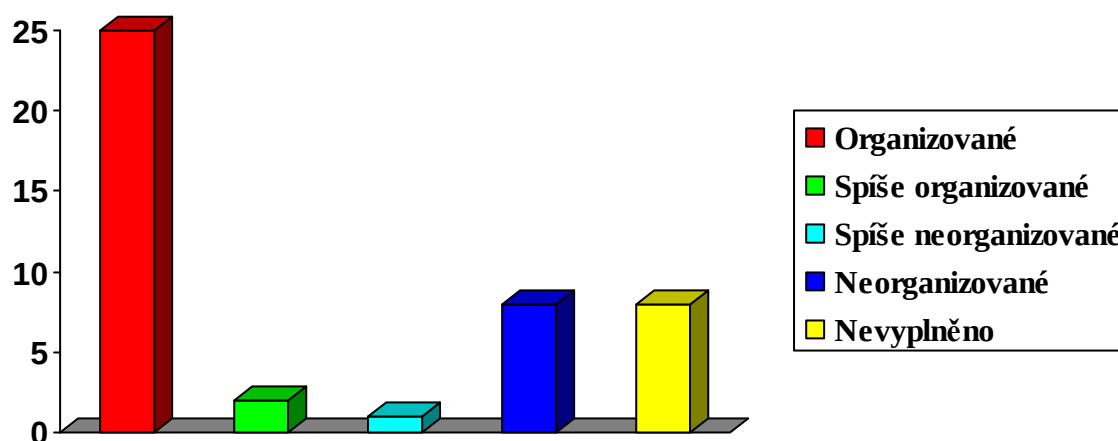
Jaký typ volnočasových aktivit Vaše dítě upřednostňuje?

V této otázce se nabízelo více druhů odpovědí, proto celkový počet odpovědí v procentech není 100% z 42 oslovených. Tato otázka vyjadřuje preferenci organizovanosti volnočasových aktivit dětí.

Graf č. 10 Jaký Typ volnočasových aktivit Vaše dítě upřednostňuje?

Organizované	25 resp.	56,75%
Spíše organizované	2 resp.	4,54%
Spíše neorganizované	1 resp.	2,27%
Neorganizované	8 resp.	18,16%
Nevyplněno	8 resp.	18,16%

Jaký typ volnočasových aktivit Vaše dítě upřednostňuje

Z grafu č. 10 je zřejmé, že děti preferují organizované volnočasové aktivity. Je dobré, že děti chtějí být vedeny odbornými pedagogickými pracovníky. Zajímavostí u tohoto grafu je skutečnost, že otázku č. 10 v dotazníku nevyplnilo 18% respondentů. Z čehož lze usuzovat, že rodiče nejsou obeznámeni o typu volnočasových aktivit svých dětí.

Otázka č. 11

Jaké oblasti volnočasové aktivity Vše dítě upřednostňuje?

Cílem otázky č. 11 bylo zjistit, které volnočasové aktivity děti upřednostňují.

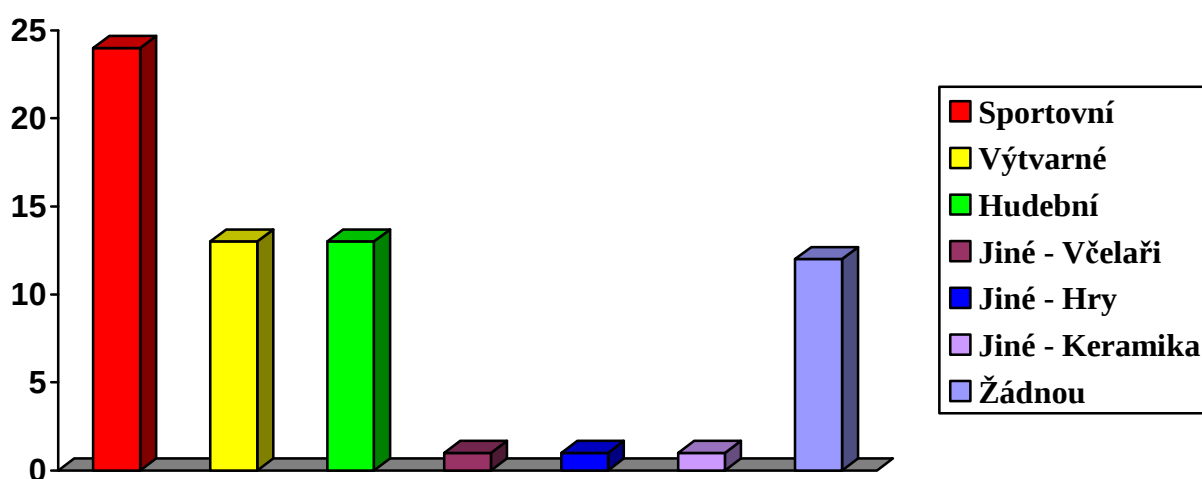
Respondenti mohli volit více odpovědí, proto celkový počet odpovědí v procentech není 100% z 42 oslovených.

Graf č. 11 Jaké oblasti volnočasové aktivity Vše dítě upřednostňuje?

Tabulka č. 4

Sportovní	24 resp.	36,96%
Výtvarné	13 resp.	20,02%
Hudební	13 resp.	20,02%
Jiné - Včelaři	1 resp.	1,54%
Jiné - Hry	1 resp.	1,54%
Jiné - Keramika	1 resp.	1,54%
Žádnou	12 resp.	18,48%

Jaké oblasti volnočasové aktivity Vaše dítě upřednostňuje?

Graf č. 11 ukazuje, že děti z Českého Dubu a okolí upřednostňují volnočasové aktivity především sportovní. Výtvarné a hudební jsou ve stejném počtu oblíbenosti tj. 40% respondentů. Naopak děti nepreferují kroužek keramiky 1,5% a hru na kytaru 1,5%.

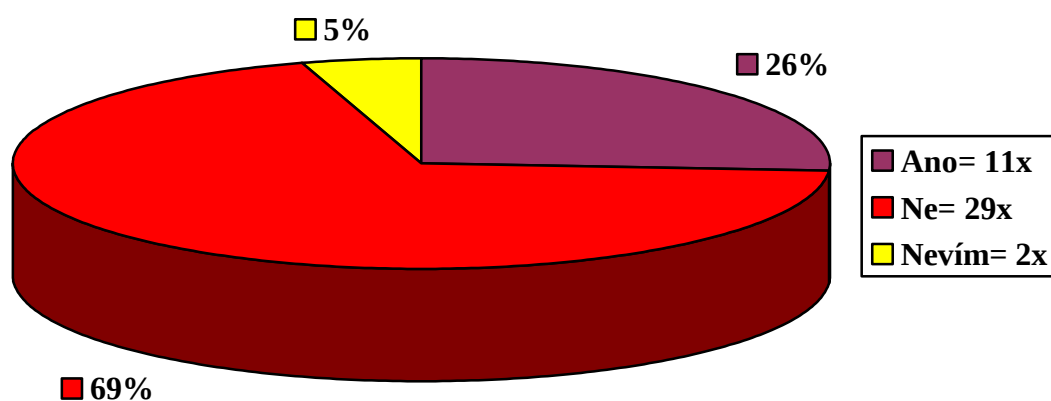
Otázka č. 12

Jste ochotni dojíždět s dětmi za volnočasovými aktivitami do jiného města?

Otázkou č. 12 jsme chtěli zjistit ochotu dojíždění za volnočasovými aktivitami do jiného města.

Graf č. 12 Jste ochotni dojíždět s dětmi za volnočasovými aktivitami do jiného města?

Jste ochotni dojíždět s dětmi za volnočasovými aktivitami do jiného města?

Graf č. 13 vyjadřuje ochotu dojíždět s dětmi za volnočasovými aktivitami 11 (26%) respondentů, 2 (5%) nevěděli a 29 (69%) respondentů nemá zájem děti dojíždět do jiného města za volnočasovými aktivitami.

Z odpovědí respondentů vyplývá, že v místě bydliště je mnoho nabídek volnočasových aktivit.

4 SHRnutí VÝSLEDKŮ PRAKTICKÉ ČÁSTI

Na začátku výzkumu jsme předali celkem pěti respondentům dotazník (jako předvýzkum). Tento dotazník byl předán v kanceláři odboru sociálních věcí náhodně vybraným respondentům, kteří byli ochotni spolupracovat. Na základě předvýzkumu bylo zřejmé,

že dotazníková metoda plně vyhovuje našemu výzkumu pro zjištění a splnění cíle bakalářské práce.

Dotazník byl předán 42 respondentům, kteří pobírají příspěvek na živobytí a navštěvují odbor sociálních věcí. Dotazník obsahoval 12 otázek. Některé otázky byly otevřené, uzavřené a umožňující volně se vyjádřit. Otázky v dotazníku byly jednoduché, nebylo třeba poradenské činnosti při vyplňování. Dotazník všech oslovených 42 respondentů vyplnilo na místě, nikdo si nenechal čas na případné pozdější vyplnění. Ani jeden si nechtěl dotazník odnést domů. Z tohoto lze usuzovat, že respondenti plně chápali smysl otázek.

Některí respondenti měli zájem o komunikaci s tazatelem na téma kvalita volnočasových aktivit svých dětí. Jiní vyplnili dotazník a odevzdali jej. Nikdo však neodmítl spolupracovat a ani v průběhu vyplňování neodešel.

4.1 Zajímavá zjištění z dotazníkové metody

Zjištění z dotazníkové metody bylo mnoho a dostatečně pomohlo při ověřování cíle bakalářské práce.

Velmi zajímavý postřeh je, že rodiče pobírající příspěvek na živobytí a další sociální dávky upřednostňují pro své děti volnočasové aktivity. Naopak negativní zjištění bylo, že není ochota ze strany rodičů uhradit větší částky na volnočasové aktivity a není ochota dojíždět za volnočasovými aktivitami do jiného města.

Z odpovědí v dotazníku vyplynulo, že děti upřednostňují především sport, avšak nebylo konkretizováno o jaký se jedná. Dále 20% respondentů uvedlo výtvarnou a 20%

hudební volnočasovou aktivitu. V Českém Dubu se především nabízí sportovní aktivity (TJ Sokol, SDH Hasiči, FC Český Dub...), a přesto je vidět, že děti mají zájem o obory v umělecké škole (hudební výtvarný). Z odpovědí v dotazníku není jasné, o jakou konkrétní hudební oblast se jedná. V současné době je kuriozitou, že děti navštěvují i kroužek vaření a včelařství.

Postřeh z dotazníkové metody je především v různorodosti aktivit, které děti navštěvují. Upřednostňují nejvíce sport obecně, výtvarný kroužek a hudební je také velmi oblíbený, dále následuje keramika a taneční kroužek. Překvapila nás různorodost volnočasových aktivit především zájem dětí o organizované volnočasové aktivity. Další zajímavostí je, že i samoživitelky se snaží zajistit svým dětem trávení volného času. Naopak nás překvapilo, že 3 respondenti z 42 neznají pojem „volnočasová aktivita“.

4.2 Potvrzení či vyvrácení předpokladů

Předpoklad č. 1

Lze předpokládat, že volnočasové aktivity ovlivňuje finanční situace v rodině.

Tento předpoklad jsme zjišťovali v dotazníku z otázky č. 4 a 9. Mezi respondenty jsou lidé jejichž příjmy tvoří především dávky v hmotné nouzi a státní dávky. Je tedy zřejmé, že tito lidé musí především zabezpečit základní životní potřeby pro rodinu. Přičemž volnočasové aktivity nejsou touto potřebou. Z výsledku dotazníku vyplývá, že u 28 (67%) respondentů finanční situace nemá vliv na volnočasové aktivity svých dětí.

Z výše uvedeného je patrné, že předpoklad č. 1 se nepotvrdil.

Předpoklad č. 2

Lze předpokládat, že 2/3 rodičů nebudou ochotni zaplatit za volnočasové aktivity.

Předpoklad č. 2 jsme hodnotili z otázky dotazníku č. 7, 8. Z otázek vyplývá, že rodiče jsou ochotni hradit volnočasové aktivity, ale především do částky 400 Kč. 33 (79%) respondentů jsou ochotni zaplatit za volnočasové aktivity svých dětí. 2/3 respondentů je 28 osob, tudíž se předpoklad č. 2 nepotvrdil.

Předpoklad č. 3

Lze předpokládat, že děti upřednostňují sportovní aktivity.

V dotazníku pro toto zjištění byla směřována otázka č. 11. Děti upřednostňují nejvíce sportovní aktivity, ve 24 případech. Předpoklad č. 3 se potvrdil.

Předpoklad č. 4

Lze předpokládat, že děti upřednostňují organizované aktivity.

Tento předpoklad jsme zjišťovali v dotazníku z otázky č. 10. Jasně vystihující otázka v dotazníku ukazuje, že organizované volnočasové aktivity upřednostňuje 25 dětí, spíše organizované 2 děti, spíše neorganizované 1 dítě, neorganizované 8 dětí, z čehož lze usuzovat, že předpoklad č. 4 se potvrdil.

5 NÁVRHOVÁ DOPORUČENÍ

- 1) **Zájem dítěte o volnočasové aktivity je klíčový**, proto doporučuji, aby rodiče nabídli svým dětem aktivity různého zaměření a vybrali je podle toho, jakého typu aktivit se jejich dítě bude chtít účastnit.
- 2) Doporučuji rozšířit nabídku volnočasových aktivit v Českém Dubu a okolí.
- 3) **V Českém dubu a okolí doporučuji rozšířit řady volnočasových pracovníků a dát jim příležitost dalšího vzdělávání** (studium, certifikace apod.)
- 4) **Ochota rodičů umožnit dětem navštěvovat** různé volnočasové aktivity je velmi důležitá věc, proto doporučuji, aby volnočasová střediska více seznamovala rodiče s nabídkou volnočasových aktivit.
- 5) **Volnočasový pracovník by měl děti motivovat tak**, aby se do kroužku těšily, odnášely si pěkné zážitky a chuť se ve svém oboru (fotbal, hasiči, výtvarné činnosti...) zdokonalovat.

6 ZÁVĚR

Volnočasové aktivity dětí jsou důležitou součástí pro rozvoj jejich myšlení, kreativity, učení se týmové práce i samostatnosti. Najít si čas a věnovat se volnočasovým aktivitám může znamenat prevenci psychosociálních jevů dětí a mládeže. Je vhodné na volnočasové aktivity pohlížet jako na věc prospěšnou nejen pro děti, ale i pro společnost.

Děti, které se zúčastňují volnočasových aktivit, nezůstávají v sociální izolaci, prožívají mnoho příjemných chvil. Mají možnost komunikace s vrstevníky, získávání přátelských vztahů apod.

V Českém Dubu a okolí se nabízí velmi četné množství volnočasových aktivit. Lidé, kteří se zabývají přípravou programů pro děti, si jsou vědomi, že je třeba využívat aktivit různého zaměření. Díky ochotě dobrovolníků a pedagogů mají děti v Českém Dubu a okolí možnost navštěvovat aktivity se zaměřením na sport, výtvarné umění, hudební rozvoj, aktivity všeobecného zaměření (sbor dobrovolných hasičů, včelaři, kroužek vaření, centrum Dubísek apod.)

Z odpovědí v dotazníku vyplynulo, že ani děti nezaměstnaných rodičů nemají finanční problém, díky kterému by nemohly navštěvovat volnočasové aktivity. Spíše naopak, tyto rodiče se velmi snaží, aby jejich děti aktivity navštěvovat mohly. Záleží tedy jen na nich, které z aktivit si vyberou, a jestli jsou ochotni je navštěvovat.

Lidé, kteří dotazník vyplnili, byli velmi nadšeni zájmem o ně, i o jejich děti. Byli ochotni spolupracovat a myšlenka zjišťování dostupnosti volnočasových aktivit se jim líbila.

Naším cílem bylo ověřit kvalitu volnočasových aktivit dětí nezaměstnaných rodičů pobírajících příspěvek na živobytí. Ovlivňuje aktuální sociální postavení rodiny způsob trávení volného času? Myslím si, že cíl byl ověřen dostatečně, i když se nepotvrdily všechny výzkumné předpoklady, které jsem si zvolila na začátku bakalářské práce.

Zjištění celkových informací z bakalářské práce bylo pro mě celkovým obohacením a získáním cenných zkušeností pro mé další studium.

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004.

ISBN 80 – 7178 – 927 – 5.

KREBS, Vojtěch a kol. *Sociální politika*. 3. přeprac. vydání. Praha: Aspi, 2005.

ISBN 80 - 7357 – 050 – 5.

MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 1. vydání. Praha: Slon, 1994.

ISBN 80 – 901424 – 9 – 4.

MATĚJČEK, Zdeněk. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní: Rádci pro rodiče a vychovatele*. Praha: Portál, 1994. 98 s. ISBN 80-85282-86-6.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 223 s. ISBN 80-04-25236-2.

MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 1. vydání. Praha: Portál, 2003.

ISBN 80 – 7178 – 549– 0.

SOBOTKOVÁ, Irena: *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80 – 7178 – 559 – 8.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese: Variabilita a patologie lidské psychiky* 3. vydání, Praha: Portál: 2002. ISBN 80 – 7178 – 678 – 0.

<http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/129>, poslední aktualizace 17. 12. 2010

<http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/130>, poslední aktualizace 17. 12. 2010

<http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/131>, poslední aktualizace 17. 12. 2010

<http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/132>, poslední aktualizace 17. 12. 2010

<http://www.mpsv.cz/cs/3213>, poslední aktualizace 26. 01. 2007

<http://www.mpsv.cz/cs/3213>, poslední aktualizace 26. 01. 2007

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 111/2006 Sb., o hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů

8 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 2: Fotografie

Příloha

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ – HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Dotazník k zjištění dat pro bakalářskou práci na téma:

**Psychosociální kvalita volnočasových aktivit dětí nezaměstnaných
rodičů**

Vážení, žádám Vás tímto o laskavou spolupráci při zjišťování dat pro potřeby bakalářské práce a zodpovězení následujících otázek.

Dotazník je zcela anonymní, výsledky budou použity jen statisticky pro výzkumnou část bakalářské práce.

Děkuji
Eva Tvrzníková, studentka Pedagogiky volného času

Dotazník

1) Počet osob v rodině (společné domácnosti):

- a) 2
- b) 3
- c) 4
- d) 5
- e) 6 a více

2) Jste:

- a) Samoživitelka
- b) Rodiče v úplné rodině
- c) Rodina s nevlastním rodičem

3) Váš stav je:

- a) Vdaná – ženatý
- b) Rozvedená – rozvedený
- c) Svobodná – svobodný
- d) Vdova – vdovec

4) Vaše příjmy tvoří:

- a) Důchod – sirotčí, invalidní, vdovský
- b) Podpora v nezaměstnanosti
- c) Státní dávky (rodičovský příspěvek, rodinné přídavky a jiné..)
- d) Výživné
- e) Dávky v hmotné nouzi
- f) Jiné – uveďte jaké.....

5) Víte, co jsou volnočasové aktivity?

- a) Ano
- b) Ne

6) Pokud ano, jaké volnočasové aktivity Vaše dítě/děti navštěvuje?

.....
.....

7) Jste ochotni zaplatit za volnočasové aktivity svých dětí?

- a) Ano
- b) Ne

8) Pokud ano, kolik byste byli ochotni za volnočasové aktivity zaplatit za půl roku?

- a) Do 200 Kč
- b) Do 400 Kč
- c) Do 600 Kč
- d) Více

9) Má Vaše současná finanční situace vliv na volnočasové aktivity Vašich dětí?

- a) Pokud ano, tak jaký?.....
- b) Ne

10) Jaký typ volnočasových aktivit Vaše dítě upřednostňuje?

- a) Organizované
- b) Spíše organizované
- c) Spíše neorganizované
- d) Neorganizované

11) Jaké oblasti volnočasové aktivity Vaše dítě upřednostňuje?

- a) Sportovní
- b) Výtvarné
- c) Hudební
- d) Jinou.....
- e) Žádnou

12) Jste ochotni dojíždět s dětmi za volnočasovými aktivitami do jiného města?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

Obrázky

